

ความสัมพันธ์ระหว่างจิตพอเพียงและพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญา
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
The Correlation between Psychological Sufficiency and Intellectual
Consumption Behavior of Grade 6 Students, Muaeng District,
Chiang Mai Province

วีรวรรณ วงศ์ปันเพ็ชร^{1*}

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
เลขที่ 239 ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50200

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรจิตพอเพียงและชุดตัวแปรพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 812 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์คานินคอลล ผลการวิจัยที่สำคัญ พบว่า ชุดตัวแปรจิตพอเพียงและชุดตัวแปรพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่มีค่าความสัมพันธ์คานินคอลล เท่ากับ 0.623 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับค่าไถ่ถอนหรือ ค่ากำลังสองของความสัมพันธ์คานินคอลล พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.388 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์คานินคอลลแบบคะแนนมาตรฐาน พบว่า ตัวแปรการมีภูมิคุ้มกันตนเองมีความสำคัญในการอธิบายตัวแปรจิตพอเพียงมากที่สุด ขณะที่ตัวแปรพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาที่มีความสำคัญในการอธิบายตัวแปรพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญา

คำสำคัญ

จิตพอเพียง พฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญา

* ผู้เขียนหลัก
อีเมล: veerawan.cmu@gmail.com

Abstract

This research focused to investigate the correlation between psychological sufficiency and intellectual consumption behavior of grade 6 students. The subjects were 812 grade 6 students in Muaeng district, Chiang Mai. The stratified random sampling was used to select the subjects. Questionnaires were used to collect data. Using the canonical correlation analysis to analyze the data. The results showed that the canonical correlation between psychological sufficiency and intellectual consumption behavior of grade 6 students, Muaeng district, Chiang Mai province was at 0.623 with the statistically significant difference at .01. The square correlation of the canonical correlation values was at 0.388. Additionally, the canonical correlation as the standard scores found that the variable of psychological immunity had the significance in explaining psychological sufficiency the most whilst the variables of intellectual media consumption behavior had the importance in describing the intellectual consumption behavior the most.

Keywords

Psychological Sufficiency, Intellectual Consumption Behavior

บทนำ

ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศที่ไม่สมดุล ไม่ยั่งยืน และอ่อนไหวต่อผลกระทบจากความผันผวนของปัจจัยภายนอกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลมาจากกระแสของโลกาภิวัตน์ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้เป็นปัญหาอย่างมากในสังคมไทย ทั้งการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาการด้านวัตถุ ด้านความเชื่อ และค่านิยม เช่น การใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ฟุ่มเฟือย การทำลายสภาพแวดล้อม การบริโภคเกินความจำเป็น การโฆษณาชวนเชื่อเพื่อโน้มน้าวใจผู้บริโภค ตลอดจนค่านิยมเสพการบริโภคโดยไม่คำนึงถึงความจำเป็น จากภาวะดังกล่าวเมื่อผนวกกับลักษณะนิสัยของคนไทยปัจจุบันที่ชอบความมีหน้ามีตา ชอบแข่งฐานะและนิยมใช้ของหรูหราแพงเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นในสังคม เป็นต้น (พระธรรมปิฎก, 2540, 13-15) จึงส่งผลให้เกิดปัญหาในสังคมไทยรุนแรงมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเกี่ยวกับการบริโภคโดยขาดการพิจารณาอย่างรอบคอบ ตามกระแสสังคมบริโภคนิยม ซึ่งถือว่าเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน (พระธรรมปิฎก, 2543) นอกจากนี้ยังพบว่าด้วยวิทยาการที่พัฒนาอย่างก้าวกระโดดโดยขาดการเตรียมความพร้อมของบุคคลยังเป็นเหตุสำคัญที่ทำให้คนจำนวนไม่น้อยที่ต้องตกเป็นเหยื่ออย่างไม่รู้ตัว ไม่ว่าจะเป็นภัยบนอินเทอร์เน็ต (ธีรารัตน์ รัตนวิสุทธิธมร, 2551, 5-12) หรือภัยจากการโฆษณาแฝงที่ปรากฏในรายการโทรทัศน์ (อาภาพร อุดมพีช, 2553, 82-90) เป็นต้น

ดังนั้น เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันไม่ให้เกิดปัญหานี้รุนแรงมากยิ่งขึ้น จึงมีความสำคัญและจำเป็นในการเสริมสร้างให้เด็กและเยาวชนไทยหันมาบริโภคด้วยปัญญา โดยเฉพาะเด็กในช่วงอายุตั้งแต่ 10-15 ปี ทั้งนี้เนื่องจากเป็นช่วงอายุที่เด็กสามารถพัฒนาสิ่งที่ดี ที่ถูกต้องตามความคาดหวังและการยอมรับของสังคมได้ด้วยตนเอง (Kohlberg, 1973) นอกจากนี้ตามแนวคิดของเพียเจต์ (Piaget, 1932) ก็เห็นสอดคล้องกันว่า เด็กตั้งแต่อายุ 11 ปี

ขึ้นไป จนถึงวัยผู้ใหญ่ เป็นช่วงที่เด็กสามารถคิดเชิงนามธรรม กล่าวคือ เด็กจะสามารถจินตนาการเงื่อนไขของปัญหาในอดีต ปัจจุบันและอนาคต โดยพัฒนาสมมติฐานอย่างสมเหตุสมผลเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งหมายถึงว่าเด็กในระยะนี้จะมีความสามารถคิดหาเหตุผลเหมือนผู้ใหญ่ตนเอง (วิระ บุญยะกาญจน์, 2552)

จากการศึกษายังไม่พบคำตอบที่ชี้ชัดว่าการเสริมสร้างให้เด็กมีพฤติกรรมบริโภคด้วยปัญญาหรือดำเนินชีวิตแบบพอเพียงต้องให้ความสำคัญในเรื่องใด อย่างไรก็ตามพบว่าการศึกษาที่เด็กจะมีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความพอเพียงพอประมาณนั้น มีสาเหตุหลักที่สำคัญมาจากการที่เด็กมีจิตลักษณะแบบพอเพียง ซึ่งจิตลักษณะดังกล่าวนี้วิจัยในสาขาจิตพฤติกรรมศาสตร์นำโดย ดวงเดือน พันธุมนาวิน เรียกชื่อว่า “จิตพอเพียง” ซึ่งเป็นตัวแปรที่สร้างขึ้นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ประกอบด้วย ความมีเหตุมีผลการมีภูมิคุ้มกันตนและการรับรู้คุณค่าที่ดี (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2551)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจิตพอเพียงและพฤติกรรมบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการวางแผนและส่งเสริมให้เด็กนักเรียนมีพฤติกรรมบริโภคด้วยปัญญาอันจะนำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรจิตพอเพียงและชุดตัวแปรพฤติกรรมบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

วิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้สุ่มมาจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังเรียนในปีการศึกษา 2557 ของโรงเรียนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำนวน 812 คนจากโรงเรียน 32 แห่ง จำแนกเป็น นักเรียนในสังกัดโรงเรียนของรัฐ 19 แห่ง จำนวน 409 คน และนักเรียนในสังกัดโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญจากโรงเรียน 13 แห่ง จำนวน 403 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 8 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2-8 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พฤติกรรมการบริโภคอาหารด้วยปัญญา พฤติกรรมการบริโภคสิ่งของและเครื่องใช้ด้วยปัญญา พฤติกรรมการบริโภคทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมด้วยปัญญา พฤติกรรมการบริโภคสื่อด้วยปัญญา ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันตน และการรับรู้คุณค่าที่ดี โดยแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีค่าอำนาจจำแนกจากการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม ระหว่าง 0.21 - 0.72 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับระหว่าง 0.71 - 0.87

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์คานอนิคอล (Canonical Correlation Analysis) เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรจิตพอเพียงและชุดตัวแปรพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรจิตพอเพียง และชุดตัวแปรพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ปรากฏผล ดังนี้

ตารางที่ 1

ค่าความสัมพันธ์คานอนิคอลระหว่างชุดตัวแปรจิตพอเพียงกับชุดตัวแปรพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญา

Root No.	Canonical correlation (R_c)	Square correlation (R_c^2)	Wilks'lamda (Λ)	df	p-value
1	0.623	0.388	0.590	12	0.000
2	0.181	0.033	0.965	6	0.000
3	0.041	0.002	0.998	2	0.504

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าความสัมพันธ์คานอนิคอลระหว่างชุดตัวแปรจิตพอเพียง ประกอบด้วย ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันตน และการรับรู้คุณค่าที่ดี กับชุดตัวแปรพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญา ประกอบด้วย พฤติกรรมการบริโภคอาหารด้วยปัญญา พฤติกรรมการบริโภคสิ่งของและเครื่องใช้ด้วยปัญญา พฤติกรรมการบริโภคทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมด้วยปัญญา และพฤติกรรมการบริโภคสื่อด้วยปัญญา มีค่าความสัมพันธ์คานอนิคอล ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 2 ฟังก์ชัน อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาในฟังก์ชันที่ 2 แม้จะมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ก็พบว่า มีค่าความแปรปรวนร่วมกันระหว่างชุดตัวแปรจิตพอเพียงกับชุดตัวแปรพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญาเท่ากับ 0.033 แสดงว่าชุดตัวแปรจิตพอเพียงอธิบายร่วมกันกับชุดพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญาได้เพียงร้อยละ 3.30 ซึ่งไม่ถึง ร้อยละ 10 ตามเกณฑ์ที่ยอมรับได้ จึงถือว่าอธิบายค่าความร่วมกันต่ำเกินไป (คุชฎิโยเลลา, 2541, 77) ส่วนฟังก์ชันที่ 3 มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงนำเสนอเฉพาะฟังก์ชันที่ 1 ซึ่งเป็นฟังก์ชันที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด

ตารางที่ 2

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ค่าในนิคอลลระหว่างชุดตัวแปรจิตพอเพียงและชุดตัวแปรพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญา

ประเภทตัวแปร	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ ค่านิคอลแบบ คะแนนมาตรฐาน	ค่า สัมประสิทธิ์ โครงสร้าง
พฤติกรรมการบริโภค ด้วยปัญญา (ตัวแปรตาม)	1. พฤติกรรมการบริโภคอาหารด้วยปัญญา	-0.272	-0.775
	2. พฤติกรรมการบริโภคสิ่งของและเครื่องใช้ด้วยปัญญา	0.021	-0.709
	3. พฤติกรรมการบริโภคทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมด้วยปัญญา	-0.360	-0.857
	4. พฤติกรรมการบริโภคสื่อด้วยปัญญา	-0.546	-0.908
จิตพอเพียง (ตัวแปรอิสระ)	1. ความมีเหตุมีผล	0.205	-0.141
	2. การมีภูมิคุ้มกันตน	-0.722	-0.924
	3. การรับรู้คุณค่าที่ดี	-0.420	-0.862
ค่าไอเกนหรือค่ากำลังสองของความสัมพันธ์ค่านิคอล (Square correlation: R_c^2) = 0.388			
ค่าความสัมพันธ์ค่านิคอล (Canonical correlation: R_c) = 0.623			

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าความสัมพันธ์ค่านิคอลลระหว่างชุดตัวแปรจิตพอเพียงกับชุดตัวแปรพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญา มีค่าเท่ากับ 0.623 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ชุดตัวแปรจิตพอเพียงกับชุดตัวแปรพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญา มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง และเมื่อพิจารณาค่าไอเกนหรือค่ากำลังสองของความสัมพันธ์ค่านิคอลลพบว่า มีค่าเท่ากับ 0.388 แสดงว่าชุดตัวแปรจิตพอเพียงมีความแปรปรวนร่วมกันกับชุดตัวแปรพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญา ร้อยละ 38.80 หรือชุดตัวแปรจิตพอเพียงมีอิทธิพลต่อชุดตัวแปรพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญา ร้อยละ 38.80

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ค่านิคอลแบบคะแนนมาตรฐาน พบว่า ในชุดตัวแปรจิตพอเพียงตัวแปรการมีภูมิคุ้มกันตนมีความสำคัญในการอธิบายตัวแปรจิตพอเพียงมากที่สุด รองลงมาคือ ตัวแปรการรับรู้คุณค่าที่ดีและความมีเหตุมีผล ตามลำดับ ส่วนในชุดตัวแปรพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาพบว่า ตัวแปรพฤติกรรมการบริโภคสื่อด้วยปัญญา มีความสำคัญในการอธิบายตัวแปรพฤติกรรมบริโภคด้วยปัญญา มากที่สุด รองลงมาคือ พฤติกรรมการบริโภคทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมด้วยปัญญา พฤติกรรมการบริโภคอาหารด้วยปัญญา และพฤติกรรมการบริโภคสิ่งของและเครื่องใช้ด้วยปัญญา ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์โครงสร้างตามเกณฑ์การกำหนดค่าสัมประสิทธิ์โครงสร้างที่มีค่ามากพอที่จะตีความได้ กล่าวคือ มากกว่าหรือเท่ากับ 0.30 (คูซุฏี โยเหลา, 2541, 81) พบว่า ตัวแปรจิตพอเพียงสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรการมีภูมิคุ้มกันตนได้มากที่สุด รองลงมา คือ ตัวแปรการรับรู้คุณค่าที่ดี ส่วนตัวแปรพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญา พบว่า สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรพฤติกรรมการบริโภคสื่อด้วย

ปัญญาได้มากที่สุด รองลงมา คือ ตัวแปรพฤติกรรมกรรมการบริโภคทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมด้วยปัญญา พฤติกรรมการบริโภคอาหารด้วยปัญญาและพฤติกรรมกรรมการบริโภคสิ่งของและเครื่องใช้ด้วยปัญญา ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการทดสอบชี้ให้เห็นได้ว่าจิตพอเพียงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญา นั่นคือการที่นักเรียนมีจิตลักษณะแบบพอเพียงในระดับสูงมากเท่าใดก็จะมีพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญาเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการมีจิตลักษณะแบบพอเพียง ซึ่งเป็นจิตลักษณะที่ก่อปรไปด้วย 1) จิตลักษณะแห่งความพอประมาณ คือ มีความรู้จักพอ รู้ว่าอะไรเหมาะหรือพอควร 2) จิตลักษณะแห่งความมีเหตุผล คือ เป็นจิตลักษณะที่เคารพในเหตุผลความเป็นจริงตามหลักวิทยาศาสตร์และกติกาสังคม 3) จิตลักษณะแห่งความมีคุณธรรม จริยธรรม คือ มีความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน อดกลั้นอดออม และประหยัด และ 4) จิตลักษณะที่มีภูมิคุ้มกันตนเอง คือ เป็นจิตลักษณะที่ตั้งมั่นอยู่ในความไม่ประมาทไม่เสี่ยง แต่มีความรอบคอบระมัดระวัง (เย็นใจ เลอาวนิช, 2552, 5) ทำให้นักเรียนมีการคิดวิเคราะห์และไตร่ตรอง ก่อนที่จะตัดสินใจกระทำสิ่งต่างๆ ดังนั้นจึงสามารถเลือกซื้อและ/หรือเลือกใช้สิ่งต่างๆ อาทิ อาหาร สิ่งของและเครื่องใช้ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมและสื่อ ด้วยความเข้าใจในคุณค่าและประโยชน์ที่แท้จริง ไม่ทำให้ตนเอง ผู้อื่นและธรรมชาติสิ่งแวดล้อมเดือดร้อนหรือเสียหาย หรือเรียกได้ว่ามีพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญานั้นเอง

นอกจากนี้การที่บุคคลมีจิตพอเพียงแล้วทำให้มีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความพอเพียงพอประมาณนั้น พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยหลายชิ้นที่ให้ข้อสรุปที่ตรงกันว่าจิตพอเพียงเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่สำคัญของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความพอเพียงพอประมาณของบุคคล อาทิ พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (นิภาพร โชติสุดเสนห์, 2545) พฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งหมายถึง พฤติกรรมการออมเงิน พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม และพฤติกรรมสนับสนุนให้ผู้อื่นปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (จิตติพร ไวรโจนวิทย์การ, 2551) พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (วีรวรรณ วงศ์ปิ่นเพชร และ ชลิดา วสุวัต, 2553) พฤติกรรมรับผิดชอบ ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมย่อย 2 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนและพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (จิรพัฒน์ ศิริรักษ์, 2555) และพฤติกรรมการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ดวงพร อ่อนหวาน, วีรวรรณ วงศ์ปิ่นเพชร, พิศาพิมพ์ จันทรพรหม, สวิชญา ศุภอุดมฤกษ์ ตรีรัตน์, และธนบดีนทร์ วงษ์เมืองแก่น, 2556) เป็นต้น

ขณะที่เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบของตัวแปรจิตพอเพียง ได้แก่ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันตน และการรับรู้คุณค่าที่ดี ก็พบผลที่สอดคล้องกันว่า แต่ละองค์ประกอบเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่สำคัญของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความพอเพียงพอประมาณของบุคคล อาทิ ความมีเหตุผล ซึ่งจากการศึกษาพบว่าความมีเหตุผลมีความสำคัญอย่างน้อย 3 ประการ ได้แก่ 1) ทำให้ได้ใช้ข้อมูลเพื่อการคิด แก้ปัญหา ตัดสินใจ 2) ทำให้ได้คิดอย่างรอบคอบในการแก้ปัญหาและตัดสินใจ และ 3) ทำให้ได้ใช้ปัญญาในการแก้ปัญหาและตัดสินใจ ความมีเหตุผลเป็นการคิดที่เป็นนามธรรม ซึ่งอาจมีความละเอียดลึกซึ้งในระดับที่แตกต่างกันออกไป การที่บุคคลคิดอย่างมีเหตุผลจึงต้องใช้ปัญญา อย่างไรก็ตามแม้บุคคลจะมีทุนทางปัญญาไม่เท่าเทียมกัน แต่การได้ใช้ปัญญาในการคิดแก้ไขปัญหาบ่อยๆ ก็จะช่วยให้อาสาสมัครมีพัฒนาการขึ้นได้ การคิดอย่างมีเหตุผลนอกจากจะทำให้สามารถแก้ปัญหา

ตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมมีประสิทธิภาพแล้ว ยังช่วยให้บุคคลได้ใช้ปัญญาและเกิดความงอกงามทางปัญญาอีกด้วย นอกจากนี้ยังพบว่า ความมีเหตุผลทำให้บุคคลคิดก่อนทำ ใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของตน การคิดอย่างรอบคอบอย่างมีเหตุผล ใช้ข้อมูลที่ต้องครบถ้วนในการตัดสินใจจึงน่าจะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิตและมีชีวิตอยู่อย่างสมดุล พอประมาณ และพอเพียง (โกศล มีคุณ, 2552, 2, 14) นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยหลายชิ้นที่ให้ผลการวิจัยที่สอดคล้องกันว่าความมีเหตุผลหรือความสามารถของบุคคลในการคิด การใช้สติและปัญญา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่น่าปรารถนา ได้แก่ พฤติกรรมการใช้และจัดโทรศัพท์มือถือ-แบตเตอรี่ (อรพินทร์ ชูชม, วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี, อัจฉรา สุชารมณ, พรณี บุญประกอบ, มนัส บุญประกอบ และทัศน ทอภักดี, 2550) พฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ (ปราณี จ้อยรอด, ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร, และ ประทีป จินี, 2553) และพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (ลลิตภัทร เจริญรัฐ, 2555) เป็นต้น

สำหรับองค์ประกอบด้านการมีภูมิคุ้มกันตนนั้น จากการศึกษาพบว่าการมีภูมิคุ้มกันตน ถือว่าเป็นการเตรียมบุคคลให้พร้อมที่จะรับการโจมตีหรือการชักจูงโดยให้บุคคลนั้นถูกโจมตีหรือยั่วเยาอย่างอ่อนๆ ในประเด็นที่กระทบต่อความรู้สึกนึกคิดและความเชื่อ เมื่อถูกโจมตีเช่นนี้ บุคคลก็จะหาข้อมูลหลักฐานมาลบล้างการโจมตีนั้น ทำให้มีความรู้และทัศนคติที่เพิ่มขึ้นจนเกิดภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็งมากขึ้นตามไปด้วย หลังจากนั้นถ้าบุคคลจะถูกโจมตีหนักขึ้นในเรื่องเดียวกันนี้ บุคคลก็จะสามารถโต้ตอบและปฏิเสธการชักจูงนั้นได้ไม่ยาก หลักการนี้ก็เปรียบเสมือนการปลูกฝักร่างภูมิต้านทานเชื้อโรคนั่นเอง (McGurie, 1961 อ้างถึงใน ดุจเดือน พันธุมนาวัน, 2552, 2) ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตน เป็นลักษณะสำคัญหนึ่งของการมีความพอเพียง อันเป็นสาเหตุของการปฏิบัติที่ทำให้เกิดความสมดุล และความสามารถในการปรับตัวให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงภายนอกและภายในที่เกิดขึ้นได้ โดยบุคคลที่มีภูมิคุ้มกันมากจะมีความพร้อมทางความรู้คิด แรงจูงใจ และวุฒิภาวะทางอารมณ์สูงพอที่จะจัดการสถานการณ์ที่ยั่วเยาหรือการถูกปลุกปั่นโจมตีจากบุคคลอื่นที่มุ่งสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดหรือทัศนคติด้วยจิตลักษณะที่แข็งแกร่ง และความสามารถในการเตรียมตนหลายด้าน (งามตา วรินทร์านนท์, 2552, 6) นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยหลายชิ้นที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภูมิคุ้มกันตนก็พบผลที่สอดคล้องกันว่ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่น่าปรารถนาที่เกี่ยวกับความพอเพียงหลายประการ เช่น พฤติกรรมรักษาวงศ์วงศ์วาน (สิริมล ธีระประทีป, 2549) พฤติกรรมป้องกันการคุกคามทางเพศ (อนรรฆนงค์ เรียบร้อยเจริญ, 2549) พฤติกรรมการคบเพื่อนอย่างเหมาะสม (นิศากร สนามเขต, 2550) พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม (โทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ต) (จิตติพร ไวโรจนวิทยาการ, 2551) พฤติกรรมการรับประทานอาหารที่ถูกหลักโภชนาการ (กฤตย์ติวัฒน์ จัตรทอง, อรพินทร์ ชูชม, ฉันทนา ภาคบงกช และ สฤษฎ์ ภูคง, 2554) การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (อรพินทร์ ชูชม, สุภาพร ณะชานันท์ และ ทัศน ทอภักดี, 2554) และพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างสร้างสรรค์และปลอดภัย (วันวิสา ศรีระศาสตร์, งามตา วรินทร์านนท์, และนำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล, 2555) เป็นต้น

ส่วนองค์ประกอบด้านการรับรู้คุณค่าความดีนั้น จากการศึกษาพบว่าการรับรู้คุณค่าความดีเป็นลักษณะทางจิตประการหนึ่งของบุคคลที่เป็นการรับรู้ว่าคุณค่าคนอื่น ทำความดีอะไรให้แก่ตนเองบ้างและเราได้รับผลประโยชน์จากการทำความดีของเขาอะไรบ้าง เป็นจิตลักษณะพื้นฐานของบุคคลที่เป็นคนดี ในประเทศไทยการศึกษาด้านการรับรู้คุณค่าความดีที่ผู้หนึ่งทำให้อีกคนหนึ่งจะใช้ชื่อตัวแปรว่า “ความกตัญญู” การรับรู้คุณค่าความดี เป็นจิตลักษณะหนึ่งที่เกิดจาก

การรับรู้สิ่งที่ดีที่มีคุณค่า ที่มีบุคคลหรือสภาพแวดล้อมอื่นๆ กระทำให้แล้วเกิดจิตสำนึก พร้อมกระทำการตอบแทน เป็นความรู้สึกของการเข้าใจความรู้สึกของบุคคลอื่น เห็นอกเห็นใจ เป็นจิตสำนึกของความรู้สึกกับผิชอบในการ กระทำการตอบแทนต่อการที่ตนได้รับสิ่งดีๆ จากผู้อื่น จากสังคม ชุมชน จากประเทศชาติ หรือจากโลกและสิ่งแวดล้อม ทั้งปวง การรับรู้คุณค่าดีเป็นความรู้สึกที่มีความสำคัญและมีคุณค่ายิ่งต่อสังคมมนุษย์เพราะผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าดีจะกระทำแต่พฤติกรรมทางบวก โดยเริ่มจากการรับรู้เรื่องต่างๆ ที่เข้าใจชีวิตในทางบวก มองโลกในแง่ดี ส่งผลต่อการมีสุขภาพจิตที่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความพอเพียง ไม่หลงในวัตถุนิยม มีความเชื่อทางศาสนา มีความเอื้ออาทร ต่อสังคม มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และมีความรู้สึกในทางลบ เช่น ความอิจฉาริษยา ความโกรธ ความเกลียดชัง ความมั่งร้ายในระดับต่ำ นอกจากนี้ยังพบว่ามีงานวิจัยหลายชิ้นที่ให้ผลสอดคล้องกันว่าการรับรู้คุณค่าดีหรือ ความกตัญญูเป็นจิตลักษณะที่มีความสำคัญต่อการมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างๆ อาทิ พฤติกรรมรับผิดชอบต่อ พฤติกรรมเอื้อสังคม พฤติกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (อุบล เลี้ยววาริณ, 2552, 2-5, 27) รวมถึง ความเชื่อ เรื่องกฎแห่งกรรม ความมีคุณธรรมประจำใจ ความสนใจคุณธรรมจากสื่อ (ปัทมา ปรัชญาเศรษฐ, 2548) เป็นต้น

ดังนั้น จึงมีความสมเหตุสมผลที่งานวิจัยครั้งนี้พบว่า การมีจิตลักษณะแบบพอเพียงจะนำไปสู่การมีพฤติกรรม การบริโภคด้วยปัญญา ทั้งในส่วนของการมีพฤติกรรมบริโภคอาหารด้วยปัญญา กล่าวคือ สามารถตัดสินใจที่จะ เลือกซื้อหรือรับประทานอาหารด้วยความเข้าใจในคุณค่าและประโยชน์ที่แท้จริง รู้จักประมาณในการบริโภคและ ละเว้นหรือเลิกบริโภคสิ่งที่ทำลายสุขภาพ การมีพฤติกรรมบริโภคสิ่งของและเครื่องใช้ ด้วยปัญญา กล่าวคือ สามารถตัดสินใจที่จะเลือกซื้อหรือเลือกใช้สิ่งของและเครื่องใช้ด้วยความเข้าใจในคุณค่าและประโยชน์ที่แท้จริง คำนึง ถึงคุณภาพและประโยชน์มากกว่าการคำนึงถึงคำโฆษณาชักจูง ราคาและรูปลักษณ์ภายนอก การมีพฤติกรรม การบริโภคทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมด้วยปัญญา กล่าวคือ สามารถตัดสินใจที่จะเลือกใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ด้วยความเข้าใจในคุณค่าและประโยชน์ที่แท้จริง การรู้จักใช้ให้ถูกต้องและได้ผลคุ้มค่า การช่วยให้ทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อมมีการคงอยู่หรือสูญเสียน้อยที่สุด และการมีพฤติกรรมบริโภคสื่อด้วยปัญญา กล่าวคือ สามารถตัดสินใจ ที่จะเลือกรับและใช้สื่อด้วยความเข้าใจในคุณค่าและประโยชน์ที่แท้จริง โดยเลือกรับและใช้สื่อในทางสร้างสรรค์ มีการเปิดรับสื่อและข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายและเป็นประโยชน์เพื่อขยายขอบเขตความรู้ และมีการเปิดรับสื่อ อย่างมีสติโดยไม่คล้อยตามความเชื่อและค่านิยมที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อนหรือเสียหาย

สรุป

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่าจิตพอเพียงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ กล่าวคือ การที่นักเรียนมีจิตพอเพียงสามารถ นำไปสู่การมีพฤติกรรมบริโภคด้วยปัญญา ดังนั้นในการส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมบริโภคด้วยปัญญา ควรมุ่งเน้นการพัฒนาให้นักเรียนมีจิตลักษณะแบบพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งประกอบไปด้วย ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันตน และการรับรู้คุณค่าดี และควรมีความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่ายไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา/ครูอาจารย์ พ่อแม่/ผู้ปกครอง และตัวของนักเรียนเอง เพื่อให้การพัฒนาเกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพสูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- กฤตย์ดิวัฒน์ ฉัตรทอง, อรพินทร์ชูชม, ฉันทนา ภาคบงกช และสรณ ภู่ง. (2554). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับประทานอาหารที่ถูกหลักโภชนาการของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตเทศบาลเมืองชุมพร. **วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา**. 3(1), 172-184.
- โกศล มีคุณ. (2552). บทความประกอบการบรรยาย เรื่อง ความมีเหตุผล: การพัฒนาให้เป็นดัชนีสำคัญ. ใน **การประชุมปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยภายใต้โครงการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาดัชนีพหุทางจิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและโครงการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาจิตด้วยนิทาน (ครั้งที่ 1)**. (น. ง. 1-19). กรุงเทพฯ: ส่วนจัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย ภารกิจสร้างเศรษฐกิจและสันติสุขสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.).
- งามตา วณิชานนท์. (2552). บทความประกอบการบรรยาย เรื่อง เครื่องมือวัดภูมิคุ้มกันทางจิตแบบพหุมิติ: การใช้เพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. ใน **การประชุมปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยภายใต้โครงการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาดัชนีพหุทางจิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและโครงการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาจิตด้วยนิทาน (ครั้งที่ 1)**. (น. จ. 1-20). กรุงเทพฯ: ส่วนจัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย ภารกิจสร้างเศรษฐกิจและสันติสุข สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.).
- จิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ. (2551). **ปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนที่ประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จิรพัฒน์ ศิริวัณ. (2555). **ลักษณะสถานการณ์ในโรงเรียน ครอบครัวและจิตพอเพียงที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น**. ปริญญานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดุขฎี โยเหลา. (2541). **เอกสารคำสอน วิชา วป712 สถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลทางพฤติกรรมศาสตร์ IV**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดุจเดือน พันธุมนาวิน. (2552). บทความประกอบการบรรยาย เรื่อง แนวทางการวิจัยเพื่อสร้างดัชนีการมีภูมิคุ้มกันทางจิต. ใน **การประชุมปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยภายใต้โครงการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาดัชนีพหุทางจิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและโครงการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาจิตด้วยนิทาน (ครั้งที่ 1)**. (น. ณ. 1-23). กรุงเทพฯ: ส่วนจัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย ภารกิจสร้างเศรษฐกิจและสันติสุข สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.).
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2551). **รายงานการวิจัยเรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดทางจิตแบบพหุระดับในบริบทของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ดวงพร อ่อนหวาน, วีรวรรณ วงศ์ปิ่นเพชร, พิศาลพิมพ์ จันทร์พรหม, สวิชญา ศุภอุดมฤกษ์ ตรีรัตน์ และ ธนบดีนทร์ วงษ์เมืองแก่น. (2556). **รายงานการวิจัย เรื่อง ตัวแบบการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ภาคเหนือ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

- ธีรรัตน์ รัตนวิสุทธิอมร. (2551). ภัยบนอินเทอร์เน็ต. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น. 2(1), 5-12.
- นิภาพร โชติสุดเสนห์. (2545). **ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกาท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของ นักศึกษามหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิต พัฒนบริหารศาสตร์.**
- นิศากร สนามเขต. (2550). **การมีภูมิคุ้มกันภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการคบเพื่อนอย่าง เหมาะสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.**
- ปราณี จ้อยรอด, ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และ ประทีป จินนี. (2553). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ต อย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารพฤติกรรมศาสตร์. 16(1), 72-81.
- ปัทมา ปรัชญาเศรษฐ. (2548). **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความกตัญญูของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์การ ศึกษาหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2540). **ถึงเวลามาพัฒนาเยาวชนกันใหม่. กรุงเทพฯ: กรีนพรีนซ์.**
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2543). **การจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน. สืบค้นเมื่อ 14 มีนาคม 2557, จาก <http://life.cpru.ac.th>.**
- เย็นใจ เลหาวนิช. (2552). บทความประกอบการบรรยาย เรื่อง จิตพอเพียง: แผนงานวิจัยองค์ความรู้เพื่อเกื้อหนุน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ใน การประชุมปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยภายใต้โครงการส่งเสริม การวิจัยและพัฒนาดัชนีพหุทางจิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและโครงการส่งเสริม การวิจัยและพัฒนาจิตด้วยนิทาน (ครั้งที่ 1). (น. ข. 1-14). กรุงเทพฯ: ส่วนจัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนา ระบบพฤติกรรมไทย ภารกิจสร้างเศรษฐกิจและสันติสุข สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.).
- ลลิตภัทร เจริญรัฐ. (2555). **การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้วยวิธีการวิเคราะห์กลุ่มพหุ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**
- วีระ บุญยะกาญจน์. (2552). **ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก. มหาสารคาม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.**
- วีรวรรณ วงศ์ปิ่นเพชร และ ชลิดา วสุวัต. (2553). **การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของ พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยพายัพ.**
- วันวิสา สรีระศาสตร์, งามตา วณิชานนท์ และ นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล. (2555). ปัจจัยเชิงสาเหตุด้านสถานการณ์ทางสังคม และการมีภูมิคุ้มกันทางจิตที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างสร้างสรรค์และปลอดภัยของ นักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการใช้อินเทอร์เน็ต อย่างสร้างสรรค์และปลอดภัย. วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. 4(1), 1-13.

- สิริมล ธีระประทีป. (2549). **ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรักษาวงสวนต์ของนักเรียนหญิงสายอาชีวศึกษา**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. นครพนม: เรียบร้อยเจริญ. (2549).
- ปัจจัยเชิงเหตุแบบบูรณาการระหว่างบ้าน โรงเรียน และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมป้องกันการคุกคามทางเพศของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษา ในโครงการก้าวอย่างเข้าใจ**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. อาภาพร อุดมพีช. (2553). การวิเคราะห์ลักษณะโฆษณาแฝงที่ปรากฏในรายการโทรทัศน์ไทย. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น**. 3(2), 82-90.
- อุบล เลี้ยววาริณ. (2552). บทความประกอบการบรรยาย เรื่อง การรับรู้คุณความดี: ดัชนีสำคัญเพื่อการวิจัยและพัฒนา. ใน **การประชุมปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยภายใต้โครงการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาดัชนีพหุทางจิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและโครงการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาจิตด้วยนิทาน (ครั้งที่ 1)**. (น. ช. 1-38). กรุงเทพฯ: ส่วนจัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย ภารกิจสร้างเศรษฐกิจและสันติสุข สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.).
- อรพินท์ ชูชม, วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี, อัจฉรา สุขารมณ, พรณี บุญประกอบ, มนัส บุญประกอบ และ ทศนา ทองภักดี. (2550). **รายงานการวิจัยฉบับที่ 109 เรื่อง การสำรวจพฤติกรรมการใช้และขจัดโทรศัพท์มือถือ-แบบเตอร์ของคนไทย**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรพินท์ ชูชม, สุภาพร ณะชานันท์ และ ทศนา ทองภักดี. (2554). **รายงานการวิจัยฉบับที่ 137 เรื่อง ปัจจัยเชิงเหตุและผลของภูมิคุ้มกันทางจิตของเยาวชน**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Kohlberg, L. (1973). The Claim to Moral Adequacy of a Highest Stage of Moral Judgment. *Journal of Philosophy*. 70(18), 630-646.
- Piaget, J. (1932). *The Moral Judgment of the Child*. London: Kegan Paul.